



**EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI**  
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

# **AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ**

**OCAK 2020**

Sayı 81

## İçindekiler

<u>Yönetici Özeti-Küresel Ekonomi</u>	<u>1</u>
<u>Yönetici Özeti-Türkiye Ekonomisi</u>	<u>2</u>
<u>Küresel Ekonomideki Gelişmeler</u>	<u>3</u>
<u>Dünya Ekonomisi</u>	<u>3</u>
<u>ABD</u>	<u>4</u>
<u>EURO BÖLGESİ-AB</u>	<u>4</u>
<u>Almanya</u>	<u>5</u>
<u>İngiltere</u>	<u>5</u>
<u>Japonya</u>	<u>6</u>
<u>Çin</u>	<u>7</u>
<u>Hindistan</u>	<u>7</u>
<u>Güney Kore</u>	<u>8</u>
<u>Brezilya</u>	<u>8</u>
<u>Rusya</u>	<u>9</u>
<u>İmalat PMI İncelemesi - Aralık 2019</u>	<u>10</u>
<u>Döviz Kurları İncelemesi - Aralık 2019</u>	<u>11</u>
<u>Teknoloji Gündemi</u>	<u>12</u>
<u>Türkiye'deki Güncel Ekonomik Gelişmeler</u>	<u>13</u>
<u>Enflasyon-Aralık 2019</u>	<u>13</u>
<u>Sanayi Üretim Endeksi-Kasım 2019</u>	<u>14</u>
<u>Kapasite Kullanım Oranı-Aralık 2019</u>	<u>15</u>
<u>Güven Endeksleri ve Bütçe</u>	<u>16</u>
<u>Hane Halkı İşgücü Verileri-Ekim 2019</u>	<u>17</u>
<u>Ödemeler Dengesi-Kasım 2019</u>	<u>18</u>
<u>Dış Ticaret Verileri-Kasım 2019</u>	<u>19</u>
<u>Temel Ekonomik Göstergeler Tablosu: Türkiye</u>	<u>20</u>
<u>Temel Ekonomik Göstergeler Tablosu: İzmir</u>	<u>21</u>
<u>Ülke İncelemeleri 49: Şili</u>	<u>22</u>

## YÖNETİCİ ÖZETİ KÜRESEL EKONOMİ

- **Dünya ekonomisi 2020 yılına ABD-İran gerginliğinin, jeopolitik risklerin ve yaygınlaşan çevre felaketlerinin gölgesinde girdi.** ABD-İran gerginliği, jeopolitik risklerin ciddi düzeyde olumsuz sonuçlara sebep olabileceğini bir kez daha ortaya koyarken, Avustralya'daki yangınlar ise küresel iklim değişikliğinin giderek daha ciddi bir problem haline geldiğini gösteriyor.
- Dünya Ekonomik Forumu, **Davos toplantısını 50. kez gerçekleştiriyor.** Gezegenin bekası gündemiyle toplanan Davos'ta iklim değişikliği konusu yanında ekonomik çatışma ve politik kutuplaşma konuları ele alınacak.
- **ABD-Çin Birinci Faz Ticaret Anlaşması imzalandı.** Anlaşma, hem ABD ve Çin, hem de küresel piyasalarda olumlu karşılandı. Ancak, daha kalıcı ve uzun vadeli bir anlaşmanın sağlanabilmesi için çok daha fazla engelin aşılması gerekiyor.
- **Euro Bölgesi'nde** Kasım ayında yüzde 1 olan yıllık enflasyon Aralık ayında önemli bir değişiklik göstermeyerek yüzde 1,3'e çıktı ve yine **Avrupa Merkez Bankası'nın** hedefinin altında kaldı. Sanayi Üretimi ise Kasım'da yıllık bazda yüzde 1,5 düşüş kaydederek, ekonomik yavaşlama endişelerini artırdı. Bölgenin itici gücü **Almanya** ekonomisinin 2019'da yüzde 0,6 artışla, son altı yılın en zayıf büyümesini gerçekleştirmesi de, endişeleri artıran bir diğer etken oldu.
- **İngiltere'de** uzun zamandır gündemi meşgul eden ve çözümsüzlüğe sürüklenen **Brexit'te** anlaşmaya varılması olumlu karşılandı. Ancak, **Brexit'in** uygulama aşamasında yaratacağı ekonomik ve siyasi değişimler ise yeni riskleri beraberinde getiriyor.
- **Japon Yeni**, ABD ile Çin arasındaki ticaret anlaşmasının etkisiyle Dolar karşısında sekiz ayın düşüğünden yükselişe geçti. Ancak, uzun vadede daha güçlü bir Yen için ise bölgesel ve küresel ölçekte daha iyimser bir atmosfere ihtiyaç duyuluyor.
- **Çin'de** 2019 son çeyrek büyümesi, bir önceki çeyreğe göre daha olumlu bir görünüm sergileyerek yüzde 6,0 düzeyinde gerçekleştirmiş olsa da, 2019 yıllık büyümesi yüzde 6,1 ile son 29 yılın en düşüğünde gerçekleşti. Ancak, ABD ile ticaret savaşının aşılması halinde 2020 büyümesi beklentilerin üzerinde gerçekleşebilir.
- **Hindistan'da** beklenmedik ölçüde artan gıda fiyatları sebebiyle enflasyon verilerinin **Merkez Bankası** hedeflerinden sapması ve tüketimdeki durgunluk ekonomik büyümenin yavaşlayacağına dair endişeleri güçlendiriyor.
- **Güney Kore Merkez Bankası**, 2020'nin ilk toplantısında faiz oranını yüzde 1,25 oranında sabit tuttu. Faiz kararına ilişkin yapılan açıklamada, küresel ve ulusal risklere karşı tedbir içerisinde kalınmaya devam edileceği ancak, 2020'nin 2019'a göre daha olumlu geçmesinin beklendiği belirtildi.
- **Brezilya Merkez Bankası**, ekonomide olumlu işaretlerin güçlendiğini ve 2020'de de güçlenmeye devam edeceğini beklediklerini açıkladı. Söz konusu beklenti doğrultusunda bu yıl için büyüme tahmini yüzde 1,8'den yüzde 2,2'ye revize edildi.
- **Rusya'da** Başbakan Dmitry Medvedev liderliğindeki hükümet Devlet Başkanı Putin'e istifasını verdi ve Mihail Mişustin yeni Rusya başbakanı olarak atandı. Yeni Hükümetin ve Başbakanı ilk görevi ise dijital ekonominin geliştirilmesine odaklanarak, büyümenin artırılması olacak.

## YÖNETİCİ ÖZETİ TÜRKİYE EKONOMİSİ

- **Enflasyon Oranı;** 2019 yılı Aralık ayında yıllık TÜFE'de %11,84, Yİ-ÜFE'de %7,36 oranında gerçekleşti. Bir önceki aya göre; TÜFE'de %0,74 oranında, Yİ-ÜFE'de %0,69 oranında artış yaşandı.
- **İşsizlik Oranı;** 2019 yılı Ekim ayında geçen yılın aynı ayına göre, 1,8 puan artarak %13,4 oranında gerçekleşti. İstihdamda 527 bin kişi azalırken, işsiz sayısı 608 bin kişi arttı. Genç nüfusta işsizlik oranı %25,3 seviyesine yükseldi.
- **Sanayi Üretim Endeksi;** 2019 yılı Kasım ayında yıllık bazda %5,1 oranında arttı. 2019 yılı Aralık ayında **Kapasite Kullanımı** bir önceki aya göre 0,2 puan azalarak %77,0 oranına geriledi.
- **Dış Ticaret Açığı;** 2019 yılı Kasım ayında geçen yılın aynı ayına göre; %232,2 oranında artarak 2,2 milyar Dolara yükseldi. Aynı dönemde; ihracat %0,1 oranında artarak 15,5 milyar Dolar, ithalat da %9,7 oranında artarak 17,7 milyar Dolar olarak gerçekleşti.
- **Cari İşlemler Dengesi;** 2019 yılı Kasım ayında, piyasa beklentilerinin biraz altında 518 milyon Dolar açık verdi.
- **Bütçe;** 2019 yılını 123,7 milyar TL açık ile kapattı. Aynı dönemde bütçe gelirleri %15,5 oranında artarak 875,8 milyar TL, bütçe giderleri ise %20,3 oranında artarak 999,5 milyar TL gerçekleşti.
- **Güven Endeksleri;** 2019 yılı Aralık ayında, bir önceki aya göre, Tüketici Güven Endeksi 1,1 puan azalarak 58,8'e gerilerken; Reel Kesim Güven Endeksi 1,6 puan artarak 103,6 ve Ekonomi Güven Endeksi 2,5 puan artarak 93,8 seviyesine yükseldi.
- **PMI ve CDS;** 2019 yılı Aralık ayında İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) 52,6 düzeyinde gerçekleşti. Aralık ayında CDS ortalama 297,08 düzeyinde seyrederken, 21 Ocak 2020 tarihi itibarıyla 246,47 olarak kaydedildi.
- **Faiz Oranı;** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Para Politikası Kurulu, politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını %12'den %11,25'e indirdi.

## KÜRESEL EKONOMİDEKİ GELİŞMELER

### DÜNYA EKONOMİSİ

**2**020 yılına ABD-İran gerginliğinin dünya ekonomisi, jeopolitik risklerin ve yaygınlaşan çevre felaketlerinin gölgesinde girdi.

İran Devrim Muhafızlarına bağlı Kudüs Gücü Komutanı Kasım Süleymani'nin ABD tarafından öldürülmesi ve İran'ın karşı saldırısı, uzun zamandır gündemde olan iki ülke arasındaki gerginliğin zirveye çıkmasına sebep oldu. Yaşanan saldırılar sonrası, küresel piyasalarda güvenli varlıklara doğru ciddi bir kaçış eğilimi yaşandı. Söz konusu gerginlik, iki ülke için olduğu kadar Ortadoğu ve dünya barışı için de ciddi bir tehdit olarak değerlendiriliyor.

Dünya Ekonomik Forumu, Davos toplantısını 50. kez gerçekleştirmeye hazırlanırken 2020 yılı Küresel Riskler Raporu'nu yayınladı. Raporun 15 yıllık tarihinde ilk kez, gelecek 10 yılda ortaya çıkabilecek küresel risklerin en önemli 5 tanesi iklim krizi ve çevreyle ilgili belirlendi. Ayrıca, ekonomik çatışmalar ve yurt içi siyasi kutuplaşmalar diğer önemli riskler olarak dikkat çekti. Özellikle, Avustralya'da uzun zamandır söndürülemeyen ve küresel bir risk unsur haline gelen yangınlar, çevresel felaketlere yönelik endişelerin artmasına sebep oluyor.

Dünya Ticaret Örgütü, son yıllarda küresel ekonominin en önemli gündem maddesi haline gelen ticaret savaşlarının gölgesinde kuruluşunun 25. yılına giriyor. Diğer taraftan ABD ve Çin arasında birinci faz ticaret anlaşmasının imzalanması piyasaları rahatlatıcı bir gelişme oldu. Ancak, çok kapsamlı bir anlaşma sağlanması için henüz çok erken olduğu değerlendiriliyor.



## ABD



Dünya gündeminin endişeyle izlediği ticaret savaşlarında olumlu bir gelişme kaydedildi ve ABD Başkanı Donald Trump ile Çin Devlet Başkan Yardımcısı Liu He, Beyaz Saray'da düzenlenen törenle ABD-Çin birinci faz ticaret anlaşmasına imzaladı. Trump'ın, söz konusu anlaşmanın daha önceki herhangi bir anlaşmadan çok daha büyük olduğunu ve yakın gelecekte Çin'e gideceğini açıklaması, yumuşama eğiliminin güçlenebileceğine işaret ediyor. İkinci faz anlaşmaya yönelik görüşmelerin başlaması da, bu eğilimi güçlendirdi. Ancak, tam kapsamlı bir anlaşmanın oldukça güç olduğu da, kaydedilen notlar arasında yer alıyor.

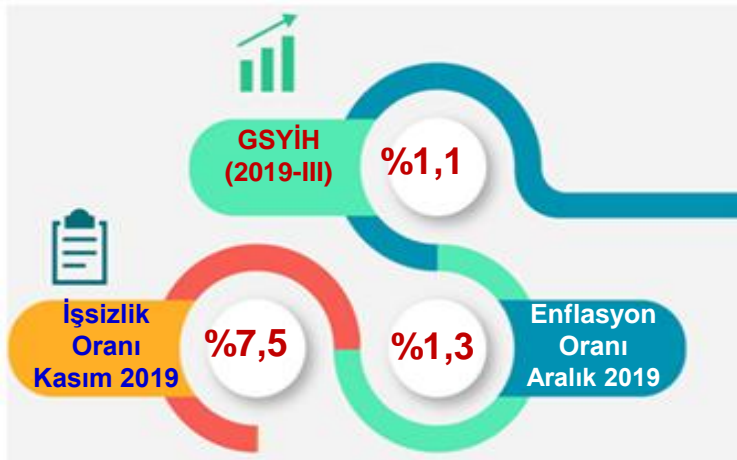


ABD-İran gerginliği odağındaki jeopolitik risklerin zirveye çıkması, yeni yılın ilk günlerinde gündeme damgasını vurdu. Yaşanan karşılıklı çatışmalarla birlikte, ABD Hazine Bakanlığı, İran'a yönelik yeni yaptırımlar getirildiğini de açıkladı. Gerginliğin sıcak savaş halini almasına yönelik endişeler, Ortadoğu ve Avrasya bölgesinde olduğu kadar dünya barışı için de bir tehdit olarak dikkat çekiyor.

## EURO BÖLGESİ - AB



Euro Bölgesi'nde Kasım ayında yüzde 1 olan yıllık enflasyon Aralık ayında yüzde 1,3'e çıktı. Aralık ayı enflasyonun ana bileşenlerine bakıldığında, en yüksek artışın gıda, alkol ve tütün ürünlerinde gerçekleştiği ve bunu hizmetler ile sanayi ürünlerinin izlediği görülüyor. Ancak, enflasyonun artmış olmakla birlikte hala, Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB), yüzde 2'nin hemen altında olması hedefinin yakalayamaması endişe yaratıyor.



Bölge ekonomisinin en önemli itici gücü olan sanayi üretimi, Kasım'da aylık bazda yüzde 0,2 yükselmekle birlikte, yıllık bazda yüzde 1,5 düşüş kaydetti. Sanayi üretiminin yıllık bazda zayıf seyretmesi, Bölge ekonomisine ilişkin endişelerin ana kaynağını oluşturuyor.

## ALMANYA



Almanya AB ve Euro Bölgesi'nin lokomotifi konumunda yer alarak Almanya ekonomisi 2019'da yüzde 0,6 artışla, son altı yılın en zayıf büyümesini gerçekleştirdi. Zayıf büyümede, imalat sektöründe görülen olumsuz seyir ve ülkenin resesyonun eşğine kadar gelmesi etkili oldu. Bununla birlikte, ticaret savaşlarının etkisi ve hanehalkı tüketim talebinin zayıflığı da, ekonomideki yavaşlamayı besleyen diğer etkenler olarak dikkat çekiyor.

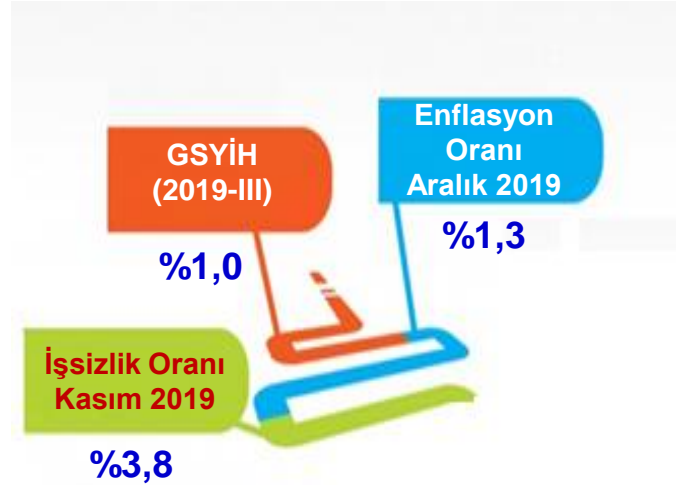


Diğer taraftan, ticaret savaşlarındaki yumuşama ve Brexit'te anlaşmaya varılması gibi gelişmeler, 2020 yılına iyimserliğin artmasını sağladı. Ekonomistler büyümenin bu yıl yüzde 1,7'ye çıkacağını öngörüyor. Ülkedeki federal hükümetin 2019 yılı bütçesinin 13 milyar 500 milyon Euro ile rekor fazla vermesi de 2020 yılı yatırımlarının artırılmasını sağlayacak.

## İNGİLTERE



İngiltere'de uzun zamandır gündemi meşgul eden ve çözümsüzlüğe sürüklenen Brexit'te anlaşmaya varılması, memnuniyetle karşılandı. Ancak, Brexit'in uygulanma aşamasında hem İngiltere hem de AB kanadında ne gibi sorunlara yol açacağı merakla bekleniyor. Özellikle, Brexit'e ilişkin farklı senaryo analizleri endişelere sebep olması, 2020 gündeminin de bu konu odağında ilerleyeceğini gösteriyor.



Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard & Poor's'tan (S&P) İngiltere'nin uzun ve kısa vadeli döviz ve yerel para birimi cinsinden kredi notunu teyit ederken, kredi notu görünümünü negatiften durağana çevirdi. S&P'nin aldığı kararda Brexit'te çözümsüzlüklerin aşılması etkili oldu.

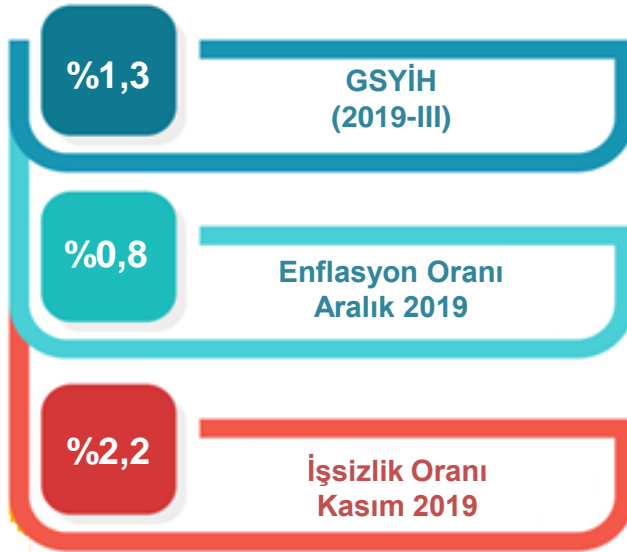
İngiltere Merkez Bankası(BoE) ise gelişmelere karşı daha ihtiyatlı bir tutum sergileyerek faiz oranında bir değişikliğe gitmedi ve yüzde 0,75 oranında sabit bıraktı. 2019 son çeyrek büyüme beklentisini yüzde 0,2'den yüzde 0,1'e indiren Banka, Brexit'in sonuçları kadar küresel gelişmelerin de 2020 büyümesinde belirleyici olacağını kaydetti.

## JAPONYA



**T**icaret savaşlarından oldukça olumsuz etkilenen Japon Yeni, ABD ile Çin arasındaki ticaret anlaşmasının etkisiyle Dolar karşısında sekiz ayın düşüğünden yükselişe geçti. Ancak, Japonya'daki ekonomistler söz konusu yükselişin uzun vadeli olması için, bölgesel ve küresel ölçekte daha iyimser bir atmosfere ihtiyaç duyulduğunu belirtti. Nitekim, Yen ilk yükselişinin ardından daha stabil bir görünüm sergilemeye yöneldi.

Japonya Merkez Bankası (BOJ) yaptığı açıklamada, Ocak ayı için tüm vadelerde planlanan tahvil alım aralıkları ve sıklıklarını bir önceki aya göre değiştirmedini açıkladı. Söz konusu karar kapsamında BOJ 1 yıla kadar vadeli sabit getirili menkul kıymetlerde 10 milyar Yen ile 100 milyar Yen arasında 2 kez olmak üzere alım yapacağını duyurdu.



➤ Ülkelerin çeyrekler itibariyle verilen büyüme oranları, bir önceki yılın aynı dönemine göre baz alınmıştır.

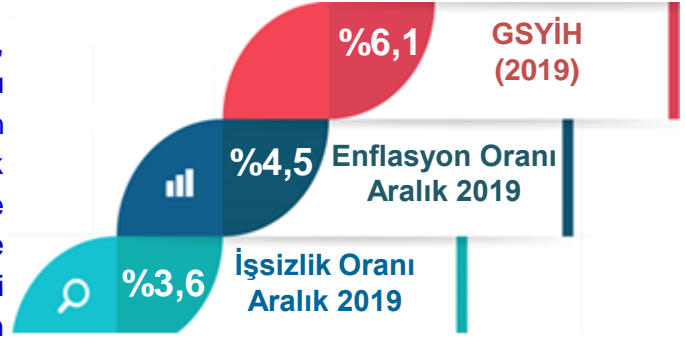


## GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

ÇİN



Çin ekonomisi, 2019 yılı üçüncü çeyrekte, yaklaşık son 30 yılın en düşük büyümesini kaydetmiş olup, son çeyrekte toparlanma eğilimleri biraz daha olumlu bir görünüm sergiledi ve büyüme beklentilere uygun olarak yüzde 6 düzeyinde gerçekleşti. 2019 yıllık büyümesi ise yüzde 6,1 oldu. Özellikle, yatırımların ve imalata yönelik harcamaların artması büyüme üzerinde etkili oldu. Söz konusu dönemde, sanayi üretimi ve perakende satışlar da beklentilerin üzerinde bir görünüm sergiledi.



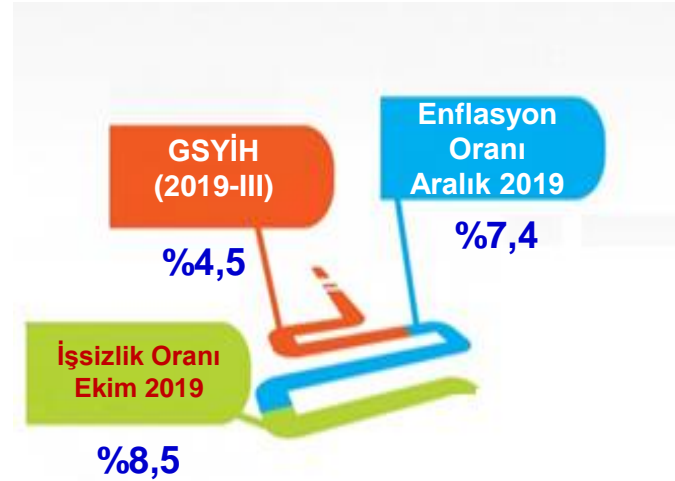
ABD ile ticaret anlaşmasına varılması, yeni yıla yönelik iyimser tutumların güçlenmesini sağladı. Ülkede, 2020'de imalat, yatırım ve ihracat görünümünün iyileşmeye devam etmesi bekleniyor. Ancak, finansal kırılganlıkların hala yüksek düzeyde kalmaya devam etmesi ise, beklentilerin hemen tersine dönmesine sebep olabilir.

Çin Merkez Bankası (PBOC) ekonomiyi desteklemek amacıyla, bankaların rezerv karşılığı olarak tutması gereken miktarı düşürdü. Böylece banka sisteme 115 milyar Dolar düzeyinde likidite sağlamış olacak. Yatırımcılar, Çin Hükümeti ve Merkez Bankası'ndan daha fazla teşvik talep etmesi, likidite artırılmasına yönelik politikalarda etkili oluyor.

HİNDİSTAN



Hindistan'ın, son yıllarda bölgede ve küresel ölçekte en hızlı büyüyen ekonomilerden biri olmasına karşın, ekonominin son 10 yıldaki en yavaş büyüme verilerine yönelmesi, endişelerin artmasına sebep oldu. Özellikle, beklenmedik ölçüde artan gıda fiyatları sebebiyle enflasyon verilerinin Merkez Bankası hedeflerinden sapması, makro ekonomik verileri olumsuz etkileyen bir gelişme olarak kaydedildi. Tüketimdeki durgunluk da ekonomik verileri olumsuz etkileyen sebepler arasında yer alıyor.



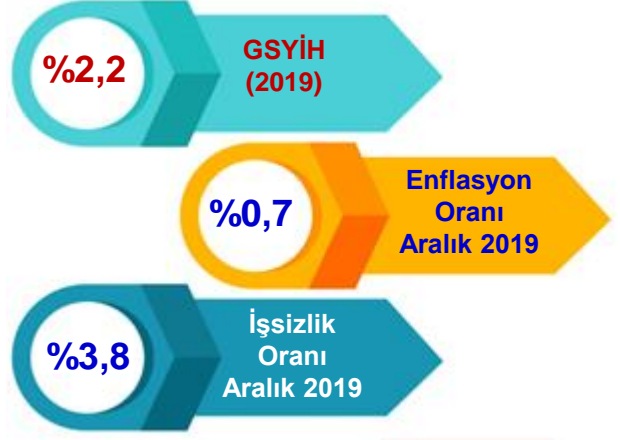
2020'de Hükümet kanadından ayılacak mali adımlarla birlikte, petrol fiyatları başta olmak üzere küresel piyasaların seyri Hindistan ekonomisi üzerinde etkili olacak. Özellikle, Ortadoğu'daki jeopolitik riskler odağında petrol fiyatlarının artması, ciddi bir petrol ithalatçısı olan Hindistan ekonomisini olumsuz etkileyebilir.

## GÜNEY KORE



Güney Kore'de son dönemlerde ekonomik yavaşlama sinyallerinin güçlenmesiyle birlikte Merkez Bankası ihtiyatlı tutumunu sürdürmeye devam ediyor. Banka, 2020'nin ilk toplantısında faiz oranını yüzde 1,25 oranında sabit tuttu. Faiz kararına ilişkin yapılan açıklamada, küresel ve ulusal risklere karşı tedbir içerisinde kalınmaya devam edileceği ancak 2020'nin 2019'a göre daha olumlu geçmesinin beklendiği ifade edildi.

Ülkede Aralık ayı işsizlik oranı yüzde 3,4 oranında sabit kalmakla birlikte, istihdam artışı ise beklentilerin üzerinde gerçekleşti ve son 5 yılın en iyi aylık yükselişini kaydetti. Böylece, 2019 yıllık işsizlik oranı ise yüzde 3,8 oranında gerçekleşti. Hükümet, 2020'de istihdamı artırıcı yeni teşvik politikalarını hayata geçirmeye hazırlanıyor.

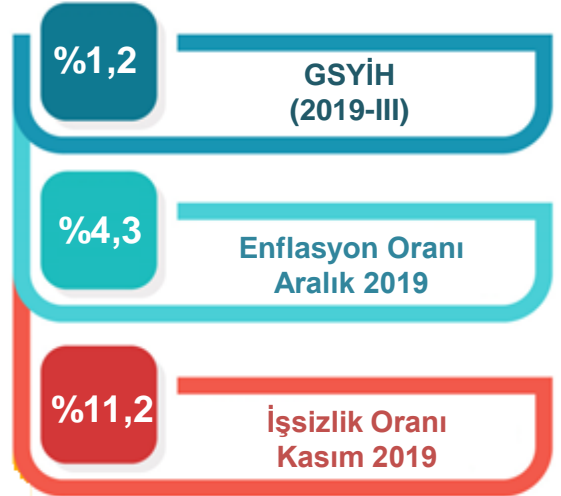


## BREZİLYA



Brezilya Merkez Bankası düzenli olarak hazırladığı Ekonomik Aktivite Endeksi kapsamında, ülkenin 2019 Kasım ayında aylık bazda yüzde 0,2 artış kaydettiğini açıkladı. Yıllık bazda büyüme ise yüzde 1,1 düzeyinde gerçekleşti. Ekim ve Kasım aylarında art arda büyüme kaydedilmesi, 2019 son çeyrek büyümesine ilişkin olumlu işaretleri güçlendiriyor. Olumlu işaretlerin 2020'de de güçlenmeye devam edeceğini beklediklerini ifade eden Banka, bu yıl için büyüme tahminini yüzde 1,8'den yüzde 2,2'ye revize etti.

Bir diğer önemli makro ekonomik veri olan enflasyon ise 2019'da yıllık düzeyde yüzde 4,3 olarak gerçekleşti. Merkez Bankası hedefinin hafif üzerinde gerçekleşen enflasyon, ulaşım ve petrol maliyetlerinin artması etkili oldu. Ancak, toparlanma işaretlerinin güçlenmesi 2020'de enflasyonun daha ılımlı bir seyir izleyebileceğine işaret ediyor.



## RUSYA



**R**usya'da Başbakan Dmitry Medvedev liderliğindeki hükümet Devlet Başkanı Putin'e istifasını verdi ve Mihail Mişustin'in yeni Rusya başbakanı olarak atandı. Yeni göreve gelen Başbakan, görev süresince önceliklerinin ekonominin güçlendirilmesi olacağını ve özellikle dijital ekonomi politikalarına odaklanacaklarını belirtti. Bu bağlamda, ülkede yeni bir dijital ekonomi programının yakın zamanda açıklanması bekleniyor.

2019'da küresel belirsizliklere ve jeopolitik risklere rağmen, Rusya Borsası Avrupa Bölgesi'nin en çok getiri sağlayan borsalarından biri oldu. Yapılan açıklamalara göre, MOEX Rusya Endeksi, yüzde 30'a varan oranla, en çok kazanç sağlayanlar arasında listelendi.

**%1,7**

**GSYİH  
(2019-III)**

**%3,0**

**Enflasyon Oranı  
Aralık 2019**

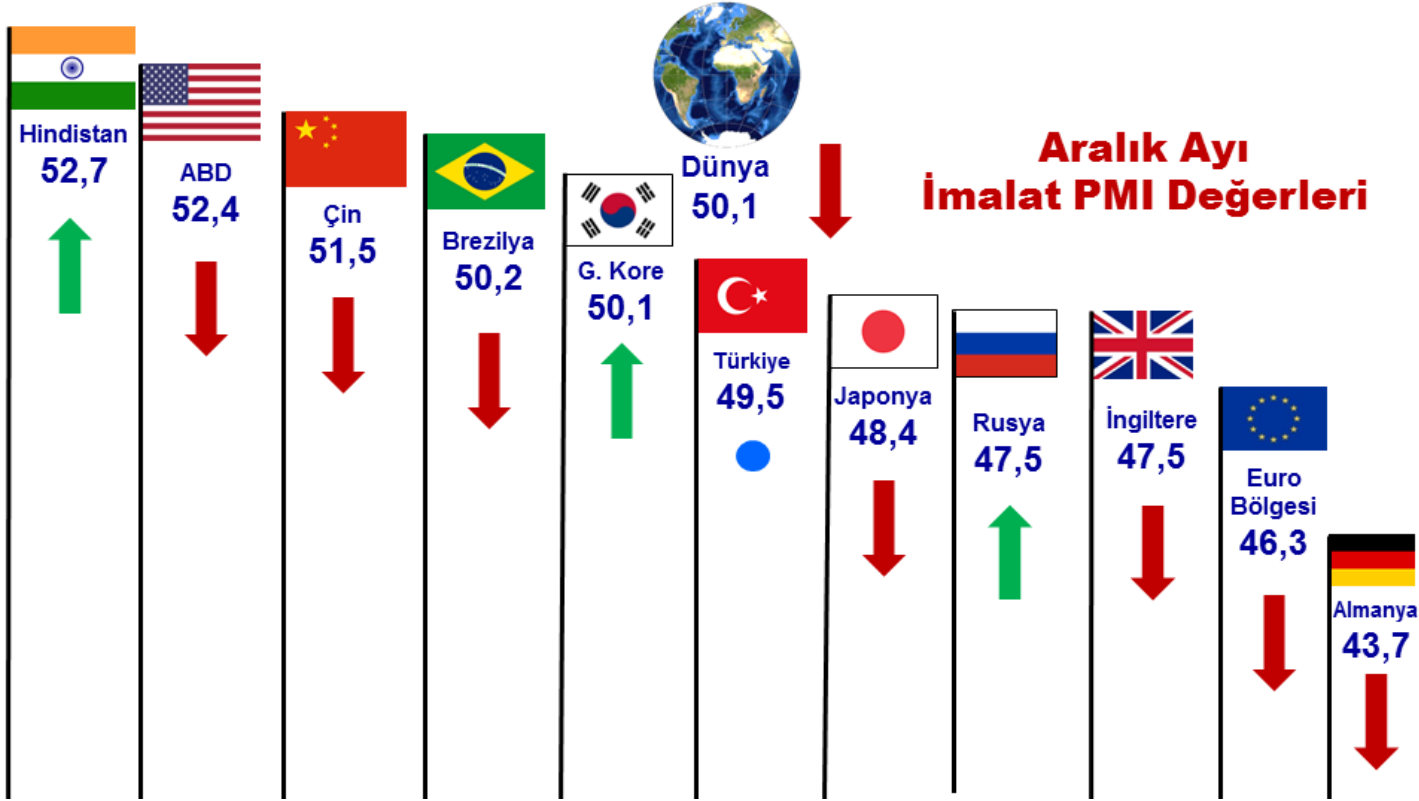
**%4,6**

**İşsizlik Oranı  
Kasım 2019**

## İMALAT PMI İNCELEMESİ

ARALIK 2019

- İmalat PMI Endeksi Aralık ayında pek çok ülkede düşüş eğilimi gösterdi. ABD endeksteki sırasını korurken, Hindistan liderliğe yükseldi.
- İngiltere, Euro Bölgesi ve Almanya imalat PMI Endeksleri düşüş eğilimi kaydetti.
- Türkiye, bir önceki aya göre 49,5 ile değişim göstermeyerek Aralık ayında da eşik değer in hafif altında kaldı.



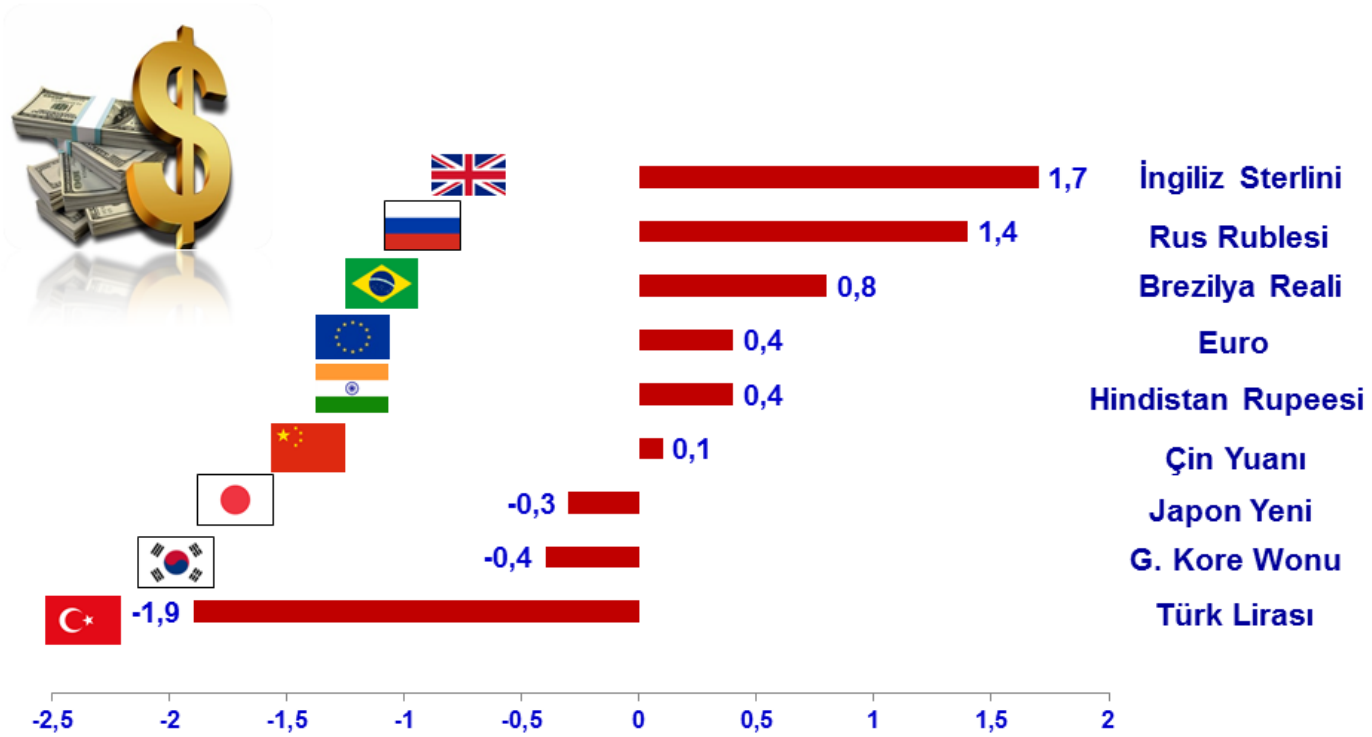
İmalat PMI (Purchasing Managers Index) : İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi

Kaynak: Markit

## DÖVİZ KURU İNCELEMESİ

ARALIK 2019

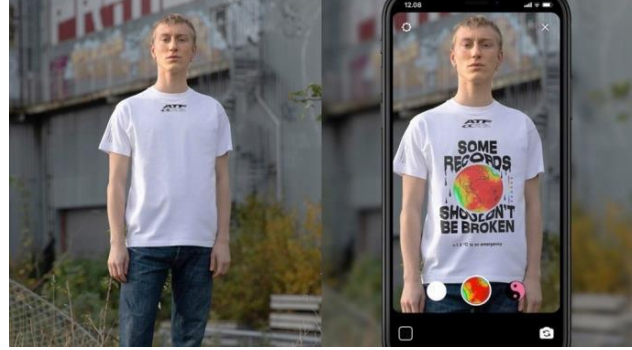
- Aralık ayında, Brexit başta olmak üzere siyasi belirsizliklerin büyük oranda ortadan kalkmasıyla, İngiliz Sterlininde belirgin bir değer artışı kaydedildi. Bunların birlikte, gelişmekte olan ülke para birimlerinde de değer artışları gözlemlendi.
- Japon Yeni, Güney Kore Wonu ve Türk Lirasında ise değer kayıpları dikkat çekti.



\*Bir önceki aya göre, ABD Dolar'ı karşısındaki % değişim oranlarıdır.

## TEKNOLOJİ GÜNDEMİ

➤ Giyilebilir teknolojilerde yeni gelişmeler kaydedilmeye devam ediliyor. İsveç merkezli Carlings şirketi, dünyanın ilk artırılmış gerçekliğe sahip tişörtünü geliştirdiklerini duyurdu. Çıplak gözle bakıldığında düz beyaz ve desensiz görünen tişörte, fotoğraf makinalarıyla ve kamerayla bakıldığında ise yazılı ve desenli görünüyor.



- Son zamanlarda akıllı telefon teknolojileri ile adından söz ettiren Çin, yeni bir uygulamayla gündeme geldi. Çinli teknoloji firması Xioami, deprem uyarı sistemi geliştirdiğini duyurdu. Yer altına yerleştirilmiş cihazlarla entegre çalışan uygulama, akıllı telefon kullanıcılarına deprem başlamadan 10 saniye önce haber verebilecek. Söz konusu uygulamanın, depreme bağlı ölüm ve yaralanmaları yüzde 40'a kadar azaltabileceği öngörülmüyor.
- Çin'deki bir diğer gelişme ise uzay teknolojilerine yönelik oldu. Ülkede 30 futbol sahası büyüklüğünde dev bir teleskop inşa edilerek faaliyete geçti. Söz konusu teleskop, uzaya dair çok daha derin keşifler yapılmasını sağlayacak. Diğer taraftan Pekin yönetimi, 2022 yılına kadar yörüngede kalıcı bir uzay istasyonu olan dünyadaki üçüncü ülke olmayı da hedefliyor.
- ABD'li roket ve uzay mekiği üreticisi SpaceX, yörüngeye 60 uydu daha yollamaya hazırladığını açıkladı. Söz konusu fırlatmanın ardından şirketin yörüngedeki uydu sayısı 180'e ulaşacak. Böylece SpaceX, özel sektörün uzay teknolojilerinde çığır açıcı gelişmeler sağlayabileceği savını giderek güçlendiriyor.
- Küresel jeopolitik tehditlerin yükselişe geçtiği bir dönemde ABD, savunma sistemlerinde kullanılmak üzere yapay zeka projelerine hız vermeye başladığını açıkladı. Bakanlık, katil robotların bulunduğu bir savunma sistemi hedeflemediklerini ancak, bunun farklı ülkelerin ordularında da olmaması gerektiğini belirtti.
- IBM, 2017'den beri çalışmalarını yürüttüğü yeni bir kuantum bilgisayarın tanıtımını yaptı. Şirket, yeni kuantum bilgisayarı ile bilgi işleme gücünü geçen yıla oranla iki katına çıkardığını açıkladı. Böylece, IBM teknolojilerinin çok daha hızlı bir şekilde işlenebilirliği sağlanacak.
- Küresel otomobil devi Toyota, akıllı teknolojiler ve Sanayi 4.0 çalışmalarına hız kazandırdı. Şirketi bu kapsamda Japonya'da geleceğin şehri olarak nitelendirdiği bir akıllı kent inşa etmeyi planladığını duyurdu. Fuji Dağı'nın eteklerine konumlandırılacağı açıklanan akıllı şehir, çevreye hiç zarar vermeyen sıfır karbon emisyonlu bir güç sistemine sahip olacak ve otonom araçlar, robotlar, akıllı binalar, yapay zeka gibi teknolojilere sahip olacak.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

ENFLASYON (ARALIK 2019)

**E**nflasyon oranı; 2019 yılı Aralık ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %11,84, Yİ-ÜFE'de %7,36 oranında gerçekleşti. Bir önceki aya göre; TÜFE'de %0,74 oranında ve Yİ-ÜFE'de %0,69 oranında artış yaşandı.

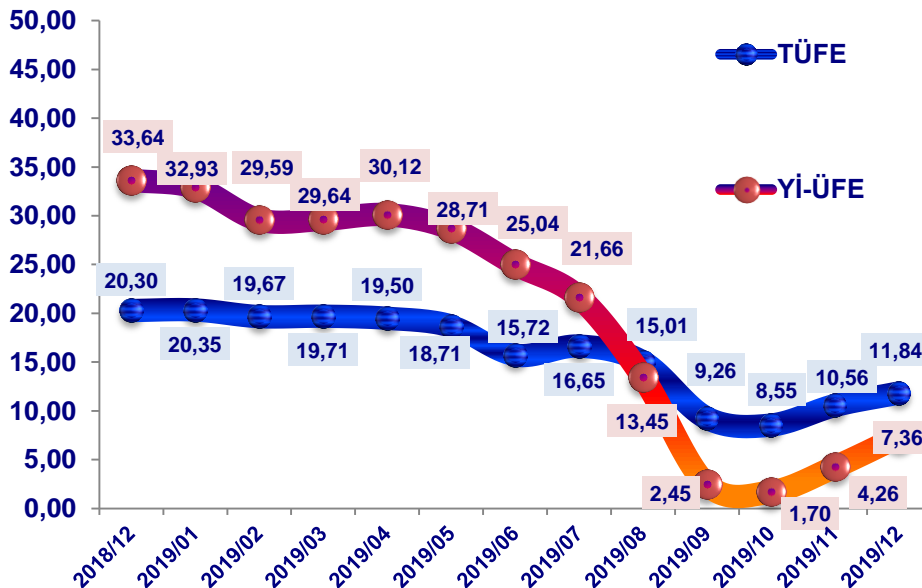
Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %43,12 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleşti.

Ayrıca, TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; eğitim %14,46, çeşitli mal ve hizmetler ile sağlık grubunun her biri %13,63 ve lokanta ve oteller %13,17 ile en çok artışın olduğu diğer gruplar olarak dikkat çekti.

ARALIK	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Yıllık (%)	20,30	11,84	33,64	7,36	33,45	
Yıllık Ort. (%)	16,33	15,18	27,01	17,56	35,70	
Aylık (%)	-0,40	0,74	-2,22	0,69	-1,32	

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir'de TÜFE, yıllık olarak %12,45 oranında, bir önceki aya göre %0,69 oranında arttı.

Yıllık Değişim Oranları (%)



Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektörü %13,31 oranında, imalat sanayi sektörü %6,98, elektrik, gaz üretim ve dağıtım sektörü %12,43 oranında artarken, su temini sektörü %7,94 oranında azaldı. 2019 yılı Aralık ayında, yıllık bazda imalat sanayi %0,83 oranında artarak bu ay da genel artışın üzerinde gerçekleşti.

## SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (KASIM 2019)

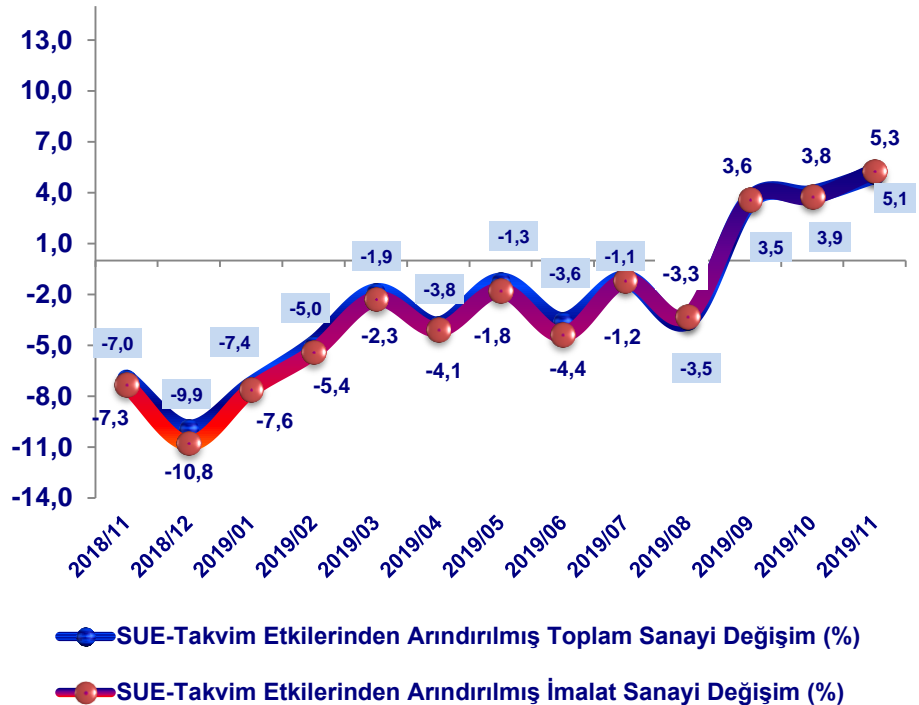
**S**anayi üretiminde bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık bazda, 2019 yılı Kasım ayında arındırılmamış endeks %4,4 oranında ve takvim etkisinden arındırılmış endeks %5,1 oranında arttı.

KASIM	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	ENDEKS	Değişim Yılı (%)	ENDEKS	Değişim Yılı (%)	ENDEKS	Değişim Yılı (%)
Toplam Sanayi	121,3	4,4	118,9	5,1	115,5	0,7
Madencilik ve Taşocakçılığı	123,1	5,1	122,8	7,2	118,1	-3,1
İmalat Sanayi	121,9	4,5	119,4	5,3	115,5	1,1
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim Ürt. ve Dağıtım	109,2	-1,3	108,3	-1,2	113,4	-2,2

Ana sanayi gruplarından 2019 yılı Kasım ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en fazla artış; %6,8 ile yüksek teknolojlili mallarda gerçekleşti.

Takvim etkisinden arındırılmış verilerle sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; 2019 yılı Kasım ayında bir önceki yılın aynı ayına göre, madencilik ve taşocakçılığı sektörü %7,2 oranında ve imalat sanayi sektörü %5,3 oranında artarken, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü %1,2 oranında azaldı.

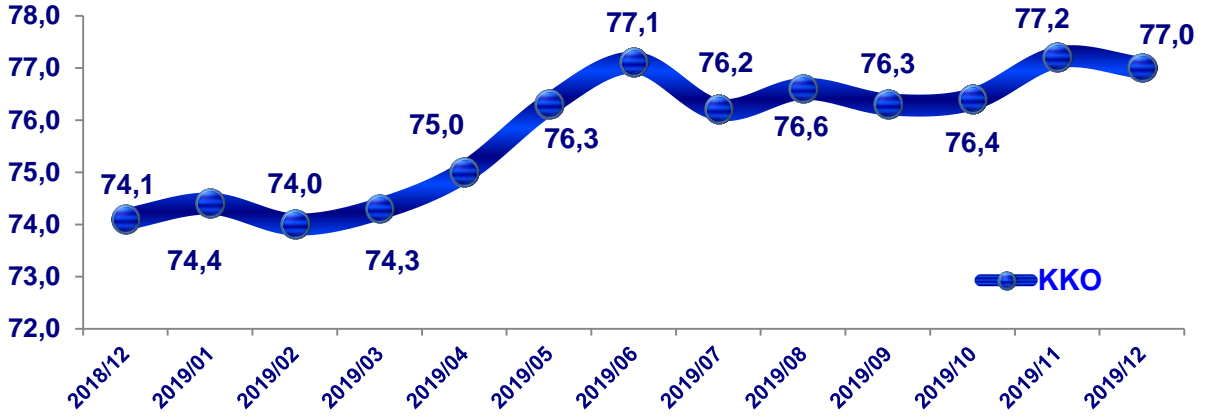
İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla artış ise, %22,3 ile kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması imalatında gerçekleşti. Bu artışı %11 ile diğer ulaşım araçlarının imalatı ve %5,3 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı izledi. En fazla azalış; %3,4 ile tütün ürünleri imalatında gerçekleşti. Ardından %2,8 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı ve %2 ile gıda ürünleri imalatı geldi.





## KAPASİTE KULLANIM ORANI (ARALIK 2019)

**K**apasite Kullanımı; 2019 yılı Aralık ayında bir önceki aya göre, 0,2 puan azalarak %77,0 oranında gerçekleşti.



### EN YÜKSEK KAPASİTE ORANINA SAHİP SEKTÖRLER

Giyim eşyalarının imalatı %85,6

Kağıt ve kağıt ürün. imalatı %84,9

Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı %81,5

Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) %80,6

### EN DÜŞÜK KAPASİTE ORANINA SAHİP SEKTÖRLER

Deri ile ilgili ürünlerin imalatı %63,6

Tütün ürünleri imalatı %64,4

Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması imalatı %65,4

İçeceklerin imalatı %68,6

**GÜVEN ENDEKSLERİ**

**R**eel Kesim Güven Endeksi, 2019 yılı Aralık ayında bir önceki aya göre, 1,6 puan artarak 103,6 ile yükselişini sürdürdü.

Tüketici Güven Endeksi, 2019 yılı Aralık ayında, bir önceki aya göre, 1,1 puan azalarak 58,8 ile yönünü tekrar aşağı çevirdi.

Tüketici güven endeksi ve mevsim etkilerinden arındırılmış reel kesim (imalat sanayi), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörleri güven endekslerinin alt endekslerinin ağırlıklandırılarak birleştirilmesi ile oluşturulan Ekonomi Güven Endeksi, 2019 yılı Aralık ayında, bir önceki aya göre, 2,5 puan artışla 93,8 seviyesine ulaştı.

	REEL KESİM GÜVEN ENDEKSİ	TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ	EKONOMİ GÜVEN ENDEKSİ
<b>2018</b>			
<b>Aralık</b>	91,5	58,7	81,9
<b>2018 Yıllık</b>	101,4	67,0	91,7
<b>2019</b>			
<b>Ocak</b>	93,0	58,2	78,5
<b>Şubat</b>	97,2	57,8	79,4
<b>Mart</b>	102,1	59,4	81,9
<b>Nisan</b>	105,5	63,5	84,7
<b>Mayıs</b>	98,9	55,3	77,5
<b>Haziran</b>	102,5	57,6	83,4
<b>Temmuz</b>	98,3	56,5	80,7
<b>Ağustos</b>	102,5	58,3	87,1
<b>Eylül</b>	98,8	55,8	86,0
<b>Ekim</b>	100,9	57,0	89,8
<b>Kasım</b>	102,0	59,9	91,3
<b>Aralık</b>	103,6	58,8	93,8

**BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ**

**B**ütçe; 2018 yılı Ocak-Aralık döneminde 72,8 milyar TL, 2019 yılı Ocak-Aralık döneminde 123,7 milyar TL açık verdi. Aynı dönemde bütçe gelirleri %15,5 oranında artarak 875,8 milyar TL, bütçe giderleri ise %20,3 oranında artarak 999,5 milyar TL olarak kaydedildi.

2019 yılı Ocak-Aralık döneminde vergi gelirleri; bir önceki yılın aynı ayına göre %8,3 oranında artarak 673,3 milyar TL seviyesine ulaştı. Faiz hariç giderler %18,9 oranında artarak 899,5 milyar TL olarak gerçekleşti. 2018 yılı Ocak-Aralık döneminde 1,1 milyar TL faiz dışı fazla, bu yılın aynı döneminde 23,8 milyar TL faiz dışı açık verildi.

	Ocak-Aralık (Milyon TL)		Değişim Oranı (%)
	2018	2019	
<b>Bütçe Giderleri</b>	830.809	999.489	20,3
<b>Faiz Hariç Giderler</b>	756.848	899.550	18,9
<b>Faiz Giderleri</b>	73.961	99.940	35,1
<b>Bütçe Gelirleri</b>	757.996	875.796	15,5
<b>Vergi Gelirleri</b>	621.536	673.315	8,3
<b>Bütçe Dengesi</b>	-72.813	-123.693	-69,9
<b>Faiz Dışı Denge</b>	1.148	-23.754	-2.168,7

**HANE HALKI İŞGÜCÜ VERİLERİ (EKİM 2018-2019)**

**İ**şsizlik oranı; 15 ve üstü yaş grubunda; 2019 yılı Ekim ayı geçen yılın aynı ayına göre, 1,8 puan artışla %13,4 oranında gerçekleşti.

İstihdam edilen kişi sayısı 527 bin azalırken, işsiz sayısı 608 bin kişi arttı. İşsizlik oranı; erkeklerde %11,7 ve kadınlarda %17 oranında kaydedildi. Tarım dışı işsizlik oranı %15,7, işsiz sayısı 4 milyon 396 bin kişi oldu. Genç nüfusta işsizlik oranı %25,3 seviyesine yükseldi. Yani her 4 geçten biri işsizdir.

EKİM	TOPLAM	
	2018	2019
<b>15 yaş ve daha yukarı yaşta kişiler</b>		
Nüfus (Bin kişi)	60.841	61.756
İşgücü (Bin kişi)	32.658	32.740
İstihdam (Bin kişi)	28.870	28.343
<b>Tarım</b>	5.347	5.077
<b>Tarım dışı</b>	23.524	23.267
İşsiz (Bin kişi)	3.788	4.396
İşgücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	28.183	29.016
İşgücüne katılma oranı (%)	53,7	53,0
İstihdam oranı (%)	47,5	45,9
İşsizlik oranı (%)	11,6	13,4
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13,6	15,7
<b>15-64 yaş grubu</b>		
İşgücüne katılma oranı (%)	59,1	58,6
İstihdam oranı (%)	52,1	50,5
İşsizlik oranı (%)	11,9	13,7
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13,7	15,8
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	22,3	25,3
Ne Eğitimde ne istihdamda olanların oranı*	24,7	26,0

2019 yılı Ekim ayında istihdam edilenlerin %17,9'u tarım, %20'si sanayi, %5,8'i inşaat ve %56,3'ü hizmetler sektöründe gerçekleşti.

**İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)**

EKİM 2019	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
<b>ERKEK</b>	4.327	2.824	1.571	10.655	19.377
<b>KASIN</b>	1.339	2.252	67	5.308	8.966
<b>TOPLAM</b>	5.666	5.077	1.638	15.963	28.343

Bir önceki yılın aynı ayına göre, en fazla istihdam kaybı inşaat sektöründe yaşanırken, tarım ve sanayi sektörleri de azalış gösterdi. Sadece hizmetler sektöründe artış kaydedildi.

## ÖDEMELER DENGESİ (KASIM 2019)

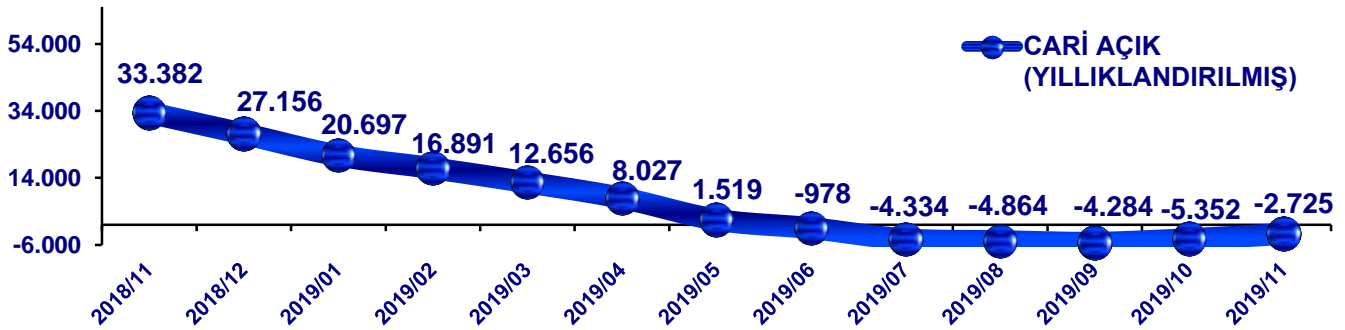
Cari işlemler açığı, 2019 yılı Temmuz ayından bu yana fazla veren cari işlemler açığında, 2019 yılı Kasım ayında piyasa beklentilerinin biraz altında 518 milyon Dolar açık gerçekleşti.

Dış ticaret açığında yaşanan genişleme cari açığa etkili oldu. 12 aylık kümülatifte cari açığındaki fazla ivme kaybederek 2019 yılı Kasım ayında 2,7 milyar Dolar seviyesine geriledi.

	Kasım		Ocak-Kasım		12 Aylık Kümülat. 2019
	2018	2019	2018	2019	
<b>CARİ İŞLEMLER HESABI</b>	<b>1.041</b>	<b>-518</b>	<b>25.632</b>	<b>4.249</b>	<b>2.725</b>
<b>SERMAYE HESABI</b>	<b>-1</b>	<b>-1</b>	<b>63</b>	<b>21</b>	<b>20</b>
<b>FİNANS HESABI</b>	<b>491</b>	<b>2.372</b>	<b>-8.987</b>	<b>4.957</b>	<b>6.120</b>
<b>Doğrudan Yatırımlar (net)</b>	<b>-1.272</b>	<b>-236</b>	<b>-8.541</b>	<b>-5.022</b>	<b>-5.893</b>
<b>Portföy Yatırımlar (net)</b>	<b>-1.852</b>	<b>2.050</b>	<b>1.170</b>	<b>241</b>	<b>2.186</b>
<b>Diğer Yatırımlar (net)</b>	<b>-305</b>	<b>-829</b>	<b>9.621</b>	<b>2.875</b>	<b>2.104</b>
<b>Rezerv Varlıklar (net)</b>	<b>3.920</b>	<b>743</b>	<b>11.237</b>	<b>6.863</b>	<b>7.723</b>
<b>Net Hata ve Noksan</b>	<b>-549</b>	<b>1.853</b>	<b>16.582</b>	<b>687</b>	<b>3.375</b>

Doğrudan yatırımlarda 2019 yılı Kasım ayında geçen yılın aynı ayına göre, %81,4 azalarak 236 milyon Dolar sermaye girişi oldu. 2019 yılı Ocak-Kasım döneminde ise, 5 milyar Dolar sermaye girişi gerçekleşti.

Portföy yatırımlarında 2019 yılı Kasım ayında 2,1 milyar Dolar ile sermaye girişi kaydedildi. 2019 yılı Ocak-Kasım döneminde ise 241 milyon Dolar ile sınırlı bir azalış yaşandı. Diğer yatırımlarda 2019 yılı Kasım ayında 829 milyon Dolar sermaye girişi yaşanırken, 2019 yılı Ocak-Kasım döneminde 2,9 milyar Dolar sermaye çıkışı kaydedildi.



Rezerv varlıklar; 2019 yılı Kasım ayında 743 milyon Dolar, 2019 yılı Ocak-Kasım döneminde 6,9 milyar Dolar sermaye girişi yaşandı. Yine bu ayda net hata ve noksan kaleminde 1,9 milyar Dolar sermaye çıkışı gerçekleşirken; 2019 yılı Ocak-Kasım döneminde ise, 687 milyon Dolar artış kaydedildi.

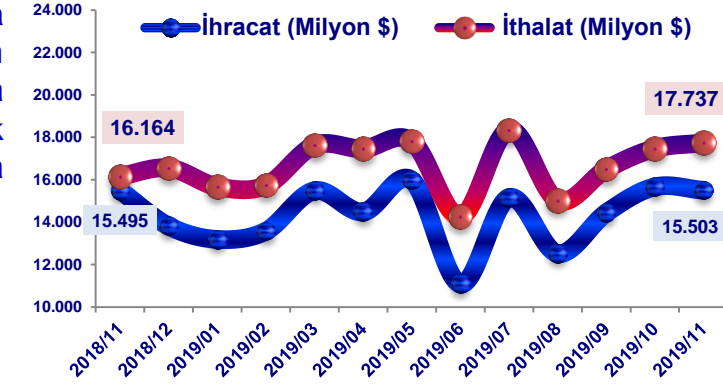
Ekonomik faaliyetlerdeki kademeli olarak toparlanmalar cari denge üzerinde önemli rol oynadı. Ekonominin büyümeye geçmesiyle cari açığa ılımlı bir seyir görüldü. İç talepteki artış, sanayi üretimindeki kısmi toparlanma dış ticaret açığındaki genişlemeyi etkiledi. Bu durum cari dengenin açık vermesinde etkili oldu. Ancak, 2019 yılının tamamında oldukça ivme kaybetse de cari dengenin fazla vereceği öngörülmektedir.

## DIŞ TİCARET VERİLERİ (OCAK-KASIM 2019)

**D**iş ticaret açığı; 2019 yılı Kasım ayında 2018 yılının aynı ayına göre %232,2 artarak 2,2 milyar Dolara yükseldi. İhracat geçen yılın aynı ayına göre, %0,1 oranında artarak 15,5 milyar Dolar, ithalat da %9,7 oranında artarak 17,7 milyar Dolar seviyesinde gerçekleşti. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2018 yılı Kasım ayında %95,8 iken, 2019 yılı Kasım ayında %87,4'e geriledi.

2018 yılı Kasım ayında %49,8 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2019 yılı Kasım ayında %47,3'e geriledi. 2019 yılı Kasım ayında AB'ye yapılan ihracat %4,9 oranında azalarak 7,3 milyar Dolar, ithalat da %7,1 oranında artarak 6,2 milyar Dolar gerçekleşti.

2019 yılı Kasım ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (2.335 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.440 milyon \$); "elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme-verme televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları aksam-parça-aksesuarları"(853 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarı" (833 milyon \$) ve "kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" (756 milyon \$) izledi.



"Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (3.390 milyon); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.820 milyon \$); "kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" (1.648 milyon \$); elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.471 milyon \$) ve "demir ve çelik" (1.090 milyon \$) ile en yüksek ithalat yapılan fasıllar oldu.

	İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Dış Ticaret Dengesi		Ara Malları İthalatı	Ara Malları İthalatı
	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)
<b>Oca.-Kas. 2018</b>	154.110	7,7	206.493	-2,0	-52.382	-22,5	157.836	1,7
<b>Oca.-Kas. 2019</b>	156.886	1,8	183.586	-11,0	-26.800	-48,8	143.551	-9,1
<b>Kasım 2018</b>	15.492	9,2	16.164	-21,3	-572	-89,4	12.315	-17,7
<b>Kasım 2019</b>	15.503	0,1	17.737	9,7	-2.234	232,2	13.695	11,2

2019 yılı Kasım ayında İzmir'in ihracatı 2018 yılı Kasım ayına göre, %0,6 oranında azalarak 895 milyon Dolar, ithalatı da %1,9 oranında azalarak 614 milyon Dolar olarak gerçekleşti. 2019 yılı Kasım ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2018 yılı Kasım ayına göre, %3,3 oranında azalarak 1,54 milyar Dolar, ithalatı da %4,6 oranında azalarak 995 milyon Dolar olarak gerçekleşti.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: TÜRKİYE

BÜYÜME	2016	2017	2018	2019/I	2019/II	2019/III
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon TL)	2.608.526	3.110.650	3.724.388	922.029	1.023.855	1.145.099
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	862.744	851.490	789.043	171.729	174.506	201.848
Büyüme Oranı (Zincirlenmiş Hacim End. göre) (%)	3,2	7,5	2,8	-2,3	-1,6	0,9
İmalat Sanayi (Zincirlenmiş Hacim End.) (%)	3,8	9,2	1,1	-4,2	-3,3	1,4
<b>İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Ağu.19</b>	<b>Eyl.19</b>	<b>Eki.19</b>
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	27.205	28.189	28.738	28.529	28.440	28.343
İstihdam Oranı (%)	46,3	47,1	47,4	46,3	46,1	45,9
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	3.330	3.454	3.537	4.650	4.566	4.396
İşsizlik Oranı (%)	10,9	10,9	11,0	14,0	13,8	13,4
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	13,0	13,0	12,9	16,7	16,4	15,7
<b>ENFLASYON (%)</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Kas.19</b>	<b>Ara.19</b>
Yİ-ÜFE (yıllık)	9,94	15,47	33,64	1,70	4,26	7,36
YD-ÜFE (yıllık)	17,73	19,75	33,45	-2,88	5,59	
TÜFE (yıllık)	8,53	11,92	20,30	8,55	10,56	11,84
<b>DIŞ TİCARET (Milyon \$)</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Kas.19</b>	<b>Oca.-Kas.19</b>
İhracat	142.544	157.020	168.023	15.664	15.503	156.886
İthalat	198.617	233.800	223.039	17.472	17.737	183.686
Dış Ticaret Dengesi	-56.073	-76.780	-55.016	-1.808	-2.234	-26.800
Cari İşlemler Dengesi	-43.597	-32.118	-32.615	1.558	-518	4.249
<b>TEŞVİKLİ YATIRIMLAR</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Kas.19</b>	<b>Oca.-Kas.19</b>
Teşvikli Yatırımlar (Milyon TL)	183.650	164.698	168.011	10.555	13.810	116.046
Teşvikli Yatırımlar (Belge Adedi)	5.040	7.392	5.877	637	616	4.908
<b>KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER (Adet)</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Kas.19</b>	<b>Oca.-Kas.19</b>
Kurulan Şirket Sayıları	106.447	118.021	121.460	10.727	9.990	98.643
Kapanan Şirket Sayıları	31.928	32.706	32.569	2.673	2.549	28.951
<b>ULUSLARARASI DOĞRUDAN YABANCI SERMAYELİ YATIRIMLAR</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eyl.19</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Oca.-Eki.19</b>
Şirket Sayısı (Adet)	5.568	6.374	9.336	-	-	-
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	7.525	7.401	6.774	337	240	4.829
<b>DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019/I</b>	<b>2019/II</b>	<b>2019/III</b>
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-205,8	-212,1	-201,4	-191,1	-187,8	-178,0
<b>BORÇLANMA (Milyar \$)</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019/I</b>	<b>2019/II</b>	<b>2019/III</b>
Dış Borç Stoku	408,7	454,3	444,9	446,7	439,7	433,9
Kamu	123,3	136,4	140,6	147,1	145,6	144,2
Özel	284,6	317,2	298,4	293,7	287,6	283,3
<b>KREDİLER (Milyar \$)</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019/I</b>	<b>2019/II</b>	<b>2019/III</b>	<b>Kas.19</b>
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu	239,7	225,5	221,3	214,3	207,2	203,7
<b>SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takv. Etk. Arındırılmış</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eyl.19</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Kas.19</b>
Toplam Sanayi	3,4	8,9	1,8	3,4	3,8	5,1
İmalat Sanayi	3,4	9,0	1,5	3,4	3,7	5,3
<b>KAPASİTE KULLANIMI (%)</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Kas.19</b>	<b>Ara.19</b>
Kapasite Kullanım Oranı	77,4	78,5	76,8	76,4	77,2	77,0
<b>GÜVEN ENDEKSLERİ</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Kas.19</b>	<b>Ara.19</b>
Reel Kesim Güven Endeksi	105,2	104,9	101,4	100,9	102,0	103,6
Tüketici Güven Endeksi	69,3	68,6	67,0	57,0	59,9	58,8
Ekonomi Güven Endeksi	96,8	100,2	91,7	89,8	91,3	93,8
<b>SANAYİ CİRO ENDEKSİ</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eyl.19</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Kas.19</b>
Sanayi Ciro Endeksi (Yıllık Ortalama Takv. Etk. Arındırılmış)	109,0	141,1	184,2	220,0	220,8	213,9
<b>ELEKTRİK ENERJİSİ</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eyl.19</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Oca.-Eki.19</b>
Elektrik Enerjisi Üretimi (Bin) (Mwh)	292.575	272.564	295.668	24.397	23.201	244.096
Elektrik Enerjisi Tüketimi (Bin) (Mwh)	212.329	225.714	233.610	20.374	18.837	191.567
<b>MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Kas.19</b>	<b>Ara.19</b>	<b>Oca.-Ara.19</b>
Bütçe Dengesi	-29.258	-47.373	-72.615	7.776	-30.755	-123.693
<b>PROTESTOLU SENET</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Kas.19</b>	<b>Oca.-Kas.19</b>
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.017	940	938	72	67	855
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	12.288	12.686	18.737	2.036	1.563	19.440
<b>KARŞILIKSIZ ÇEK (Bin Adet)</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Kas.19</b>	<b>Oca.-Kas.19</b>
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi	778	435	589	33	16	506
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi	239	134	132	4	2	120
<b>BORSA VE DÖVİZ</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Eki.19</b>	<b>Kas.19</b>	<b>Ara.19</b>
BIST 100 Endeksi	77.587	100.439	101.782	98.469	106.904	114.425
Dolar/TL	3,02	3,65	4,81	1,10	1,11	5,84

## TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: İZMİR

	2015	2016	2017	2018	2019	
<b>Nüfus (Bin)</b>	4.168	4.223	4.279	4.320	-	
Nüfusun TR Nüfusu İçindeki Payı (%)	5,3	5,3	5,3	5,3	-	
Nüfus Artış Hızı (%)	13,4	13,1	13,2	9,5	-	
TR Nüfus Artış Hızı (%)	13,4	13,5	12,4	14,7	-	
Net Göç Hızı (%)	5,0	5,6	5,8	3,0	-	
<b>İSO 500 BÜYÜK İÇİNDEKİ ÜYE SAYISI</b>	2015	2016	2017	2018	2019	
	61	59	62	59	-	
<b>İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM</b>	2015	2016	2017	2018	2019	
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	1.483	1.566	1.611	1.663	-	
Sanayi İstihdamının Payı (%)	32,0	33,0	31,1	32,4	-	
Kadın İstihdamı (Bin Kişi)	470	513	524	540	-	
Kadın İstihdamının Oranı (%)	28,3	30,7	32,5	32,5	-	
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	262	254	263	265	-	
İşsizlik Oranı (%)	15,0	14,0	14,0	13,8	-	
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	16,1	15,2	15,1	14,6	-	
<b>KAMU YATIRIM TAHSİS PAYI (%)</b>	2015	2016	2017	2018	2019	
	2,63	2,30	2,9	1,9	-	
<b>TARIMSAL ÜRETİM</b>	2015	2016	2017	2018	2019	
Bitkisel Üretim Değeri (Milyon TL)	5.940	7.508	7.598	8.103	-	
Bitkisel Üretim TR İçindeki Payı (%)	5,0	6,4	5,7	5,1	-	
<b>ENFLASYON (%)</b>	2015	2016	2017	2018	2019/10	2019
TÜFE (yıllık)	9,83	8,93	13,1	20,4	9,4	11,3
<b>DIŞ TİCARET (Milyon \$)</b>	2015	2016	2017	2018	2019/9	2019/10
İhracat	8.308	8.370	9.256	10.238	7.527	8.451
İthalat	8.846	8.809	9.849	9.118	5.668	6.233
Dış Ticaret Dengesi	-538	-439	-593	1.120	1.859	2.217
İhracatın TR İhracatı İçindeki Payı (%)	5,8	5,9	5,9	6,1	5,9	5,9
<b>KAPASİTE KULLANIMI (%)</b>	2015	2016	2017	2018/IV	2019/I	2019/II
Kapasite Kullanım Oranı	64	63	67	61	64	59
<b>PROTESTOLU SENETLER</b>	2015	2016	2017	2018	2019/9	2019/10
Protesto Edilen Senet Sayısı (Adet)	44.232	47.497	45.646	46.690	7.527	42.778
Protesto Edilen Senetlerin TR İçindeki Payı (%)	4,4	4,7	4,9	5,0	5,668	5,4
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	571	775	740	985	1.859	977
<b>TEŞVİKLİ YATIRIMLAR</b>	2015	2016	2017	2018	2019/9	2019/10
Belge Adedi	208	230	431	326	170	197
Yatırım (Milyon TL)	3.145	1.810	7.569	13.120	3.431	3.667
Teşvikli Sabit Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	3,1	1,9	4,3	8,3	3,9	3,6
Bölgesel Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	4,9	1,9	10,0	5,9	4,0	3,8
<b>ENERJİ TÜKETİMİ</b>	2015	2016	2017	2018	2019/9	2019/10
Doğalgaz Tük. (Milyon stdm <sup>3</sup> )	3.214	4.299	4.508	4.336	3.172	3.449
<b>MALİ / FİNANS</b>	2015	2016	2017	2018	2019/10	2019/11
Bütçe Gelir/Gider	4,28	4,2	4,5	4,6	6,6	4,4
Vergi Gelirlerinin TR İçindeki Payı (%)	11,1	11,4	11,8	12,0	12,8	12,6
Mevduatın Krediyeye Dönüşüm Oranı (%)*	120,6	111,5	121,4	110,5	105,4	105,4
Toplam Mevduatların TR İçindeki Oranı (%)*	5,6	5,7	5,7	5,8	5,7	5,7
Toplam Kredilerin TR İçindeki Oranı (%)*	5,2	4,9	5,2	5,0	5,1	5,1
<b>KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER</b>	2015	2016	2017	2018	2019/9	2019/10
Kurulan Şirket Sayısı	4.027	3.962	4.627	4.977	3.523	4.050
Kurulan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	6,0	6,2	6,3	5,8	5,9	5,9
Kapanan Şirket Sayısı	740	644	832	799	549	633
Kapanan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	6,1	5,8	6,2	6,4	6,3	6,4
<b>MARKA-PATENT SAYISI</b>	2015	2016	2017	2018	2019/9	2019/10
Marka Tescil Sayısı (Adet)**	4.323	5.928	5.398	5.460	5.089	5.822
Marka Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	6,2	7,1	6,9	6,7	6,3	6,3
Patent Tescil Sayısı (Adet)**	86	96	77	135	235	265
Patent Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	5,0	5,4	3,9	4,8	5,5	5,4
<b>TURİZM</b>	2015	2016	2017	2018	2019/9	2019/10
Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi)	1.201	672	762	946	1.033	1.149
Yabancı Turist Sayısının TR İçindeki Payı (%)	3,3	2,5	2,4	2,4	2,8	2,8
<b>MOTORLU KARA TAŞITLARI</b>	2015	2016	2017	2018	2019/9	2019/10
Motorlu Kara Taşıtlarının TR İçindeki Payı (%)	6,0	6,0	6,0	6,1	6,1	6,1

## ÜLKE İNCELEMELERİ 49

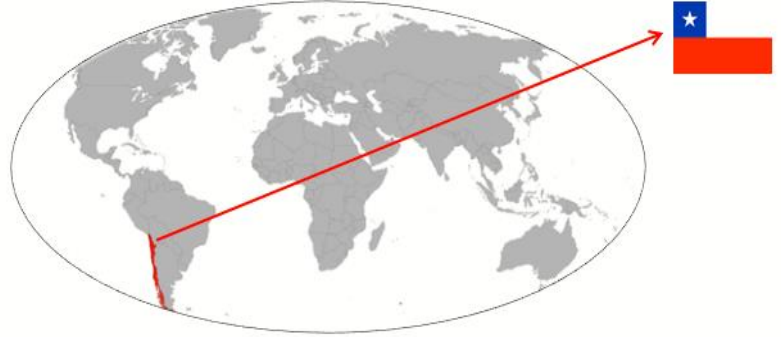
## ŞİLİ

## Ekonomik Yapı

Şili sahip olduğu zengin doğal kaynaklar ve stratejik konumuyla, **Güney Amerika'nın en dikkat çekici ekonomilerinden biridir.** Kendi bölgesinde **ekonomik reform politikalarına başlayan öncü ülke olması,** diğer Güney Amerika ülkelerinden daha önce ve daha hızlı bir büyüme başarısı yakalamasını sağlamıştır.

Henüz 1800'lerin başında, İspanya'ya galip gelerek bağımsızlığını kazanan Şili, takip eden yılları da topraklarını genişleterek ve ulusal bağımsızlığını güçlendirerek geçirmiştir. Ancak, 1900'lü yılların ilk yarısında birbiri ardına yaşanan dünya savaşları ve 1929 büyük ekonomik krizi Şili'yi oldukça olumsuz etkilemiştir. Bunun yanında deprem gibi doğal afetlerin sık yaşanması da, ülkeyi zorlayan bir diğer etken olmuştur. Ayrıca, Şili'nin kendi içindeki ulusal politik çekişmeleri de bu sürece damgasını vurmuştur. Ancak, **70'lerden itibaren ve özellikle 90'lı yıllarda uygulanan ekonomik reform politikaları,** Şili'nin Güney Amerika'da ön plana çıkmasını sağlamıştır.

İthal ikameci politikaların terk edilmesi, madencilik gibi stratejik öneme sahip sektörlere odaklanılması ve imalat ile ihracatın öncelikli bir reform politikası olarak değerlendirilmesi, büyümeyi ve kalkınmayı desteklemiştir. Söz konusu reform politikaları olumlu sonucunu vermiş ve **Şili, Güney Amerika bölgesinde kredi notunu 25 yıl boyunca A seviyesinde tutmayı başarabilen tek ülke** olmuştur.



Ülke topraklarının **neredeyse tüm Güney Amerika kıtası boyunca uzanacak kadar geniş olması,** tarımsal potansiyele çeşitlilik kazandırmıştır. 1980'li yıllarda tarımsal modernizasyonun, bir ekonomik reform politikası olarak ele alınması, bu alandaki atıl potansiyelin piyasalara kazandırılmasını sağlamıştır. Ayrıca, kuzey yarımküre ile mevsimsel farklılık, Şili'nin yaz döneminde kuzey ülkelerine tarımsal ihracatını artırmasına yaramaktadır. Başlıca tarım ürünleri; buğday, mısır, yulaf, fasulye ve meyve çeşitleridir. Hayvancılık açısından ise büyükbaş hayvancılık ve özellikle balıkçılık gelişmiş durumdadır.

**Güney Amerika ülkeleri arasında meyve ihracatında birinci, balık ihracatında ise ikinci sıradaki ülke olması,** Şili'nin tarımsal başarısının özeti niteliğindedir.





Sanayi sektörü, reform politikaları sürecinde hızlı bir gelişim göstermiştir. Ülkedeki tarımsal zenginlik doğrultusunda, **tarımsal gıda işleme sanayi, milli gelirin dörtte birini karşılayacak kadar gelişmiş konumdadır** ve sanayinin asıl itici gücüdür. Bunun yanında; makine, plastik ve plastik ürünleri, cam ve cam ürünleri, kağıt ve kağıt ürünleri, demir ve çelik ürünleri ve kimyacılık sanayide önemli bir yer edinmiştir. Ara malı ve sermaye malı ihtiyacı ise büyük ölçüde ithalat ile karşılanmaktadır.

Doğal kaynakların zenginliği **madencilik sektörünün dünyanın en büyük ekonomileri ile rekabet edebilecek güçte** olmasını sağlamıştır. **Dünyanın bakır rezervlerinin üçte birine sahip olan Şili, bu zenginliğiyle dünyanın en büyük bakır üreticisi** konumdadır. Bunun yanında; gümüş, altın, demir, çinko, kurşun, kireç yatakları da madenciliği desteklemektedir.

Hizmetler sektöründe ise finans ve turizm sektörleri ön plandadır. Finans sisteminin gelişmişliği, Şili'nin Güney Amerika bölgesinde **önemli bir finans ve ticaret merkezi** olmasını sağlamıştır. Ülkenin doğal güzellikleri ise turizmi yıllar itibariyle geliştirmiştir. Diğer taraftan, perakende ve ulaştırma sektörleri de güçlü bir altyapıya sahiptir.

Şili'nin ihracat potansiyelinin zenginliği ve uluslararası ticaretle bütünleşme çabaları sonucunda, ihracat düzenli olarak artan bir seyir izlemiştir. İhracatın bu gelişimi, **birkaç yıl haricinde Şili'nin sürekli dış ticaret fazlası veren bir ülke olmasını** sağlamıştır. Yeraltı kaynakları zenginliği doğrultusunda ihraç edilen ürünlerin büyük bir bölümünü bakır ve bakır ürünleri oluşturmaktadır. Bunun yanında; tarımsal gıda ürünleri, balık ve demir ürünleri Şili'nin diğer ihracat kalemleridir. İthalatta ise; mineral yakıt ve yağlar, motorlu taşıtlar ve otomobiller, bilgisayar parçaları ve ilaç ürünleri başı çekmektedir.

90'lı yıllarda yatırım mevzuatının liberalleştirilmesi, yabancı yatırımcıların Şili'ye ilgilerini artırmıştır. **İş Yapma Kolaylığı Endeksi'nde, 59./190** sırada yer alan Şili'de yatırımlar; gıda, madencilik, enerji ve hizmetler sektörlerinde yoğunlaşmıştır.

Şili'nin **Küresel İnsani Gelişmişlik Endeksi'nde 42./189** sırada ve **çok yüksek insani gelişmişlik kategorisinde** yer almasının yanında; **Küresel Rekabet Endeksi'nde 33./141** ve **Ekonomik Serbestlik Endeksi'nde 18./180** gibi yüksek derecelerde bulunması, ekonomik ve sosyal gelişmişliğini gösteren önemli detaylardır.

## Türkiye-Şili İlişkileri

1913'de, Osmanlı döneminin son yıllarında resmi nitelikte başlatılan Türkiye-Şili ilişkileri, Cumhuriyetin ilk yıllarında tekrar ele alınmış ve **1926'da imzalanan Dostluk ve İşbirliği Anlaşması** ile güçlendirilmiştir. **Türkiye Cumhuriyeti'ni tanıyan ilk Güney Amerika ülkesinin Şili olması**, ilişkilerin güçlü bir temele oturmasını sağlamış ve ilerleyen yıllarda diplomatik ilişkiler Büyükelçilik düzeyine taşınmıştır.

80'li ve 90'lı yıllarda, her iki ülkede de liberalizasyon ve dışa açılma politikalarına önem verilmesi, ticari ve ekonomik ilişkileri geliştirmiştir. Artırılan üst düzey ziyaretler sonrasında **2011'de yürürlüğe giren Türkiye-Şili Serbest Ticaret Anlaşması** bu alanda önemli bir milat olmuştur.

Coğrafi uzaklığa rağmen, dostane ilişkilerin seyri, ticari işbirliğine de önem verilmesini sağlamış ve ikili ticarete gelecek yıllarda da ivme kazandırılması amacıyla **Şili, Ticaret Bakanlığı tarafından 2020-2021 döneminde İhracatta Hedef Ülkelerden biri olarak belirlenmiştir**. Türkiye'nin Şili'ye ihracatında inşaat demiri, otomobiller, diğer motorlu taşıtlar ve diğer demir-çelik ürünleri başı çekmektedir. Türkiye'nin Şili'den ithal ettiği temel ürünler ise bakır ve bakır alaşımları, kabuklu meyveler, büyükbaş hayvanlar ve balıklardır.

Güney Amerika'nın öncül ekonomilerinden biri olması, elde ettiği ekonomik başarısı ve ikili ilişkilerin güçlü bir altyapıya sahip olması, Türkiye'den Şili'ye yönelik yatırımları cazip kılmaktadır. Yatırımlarda vergi muafiyetleri ile istihdam ve girişimcilik teşvikleri dikkat çekmekte olup, temel sektörler olarak gıda sanayi, madencilik, turizm, enerji ve hizmetler belirlenmiştir. Yatırımlarla ilgili her türlü bilgi ve yatırımcı rehberine **Şili Yatırım Ajansı'ndan** erişilebilmektedir. (<https://investchile.gob.cl/>)



**ŞİLİ ÜLKE PROFİLİ (2018)**

<b>Nüfus (Milyon Kişi)</b>	<b>18,7</b>
<b>Nüfus Artış Hızı (%)</b>	<b>1,4</b>
<b>GSYİH (Milyar Dolar)</b>	<b>298,2</b>
<b>GSYİH (%)</b>	<b>4,0</b>
<b>Kişi Başı GSYİH (Dolar)</b>	<b>15.923</b>
<b>Enflasyon Oranı (%)</b>	<b>2,1</b>
<b>İşsizlik Oranı (%)</b>	<b>6,9</b>
<b>İhracat (Milyar Dolar)</b>	<b>75,4</b>
<b>İhracatta İlk 5 Ülke</b>	<b>Çin, ABD, Japonya, G. Kore, Brezilya</b>
<b>Temel İhracat Ürünleri</b>	<b>Metaller, Bakır, Meyveler, Balıklar, Odun ürünleri</b>
<b>İthalat (Milyar Dolar)</b>	<b>74,1</b>
<b>İthalatta İlk 5 Ülke</b>	<b>Çin, ABD, Brezilya, Arjantin, Almanya</b>
<b>Temel İthalat Ürünleri</b>	<b>Mineral yakıtlar, Motorlu taşıtlar, Makinalar, Plastik, Giyim eşyası</b>
<b>Cari Denge ( %; GSYİH)</b>	<b>-3,0</b>
<b>İmalat Sanayi (%; GSYİH)</b>	<b>11,0</b>
<b>Tarım (%; GSYİH)</b>	<b>4,2</b>
<b>Sanayi (%; GSYİH)</b>	<b>32,8</b>
<b>Hizmetler (%; GSYİH)</b>	<b>63,0</b>

## ŞİLİ KÜRESEL DIŞ TİCARET PROFİLİ (2018)

İHRACAT ÜRÜNLERİ	(Milyar \$)	İTHALAT ÜRÜNLERİ	(Milyar \$)
Metal cevherleri, cüruf ve kül	21,2	Mineral yakıtlar ve yağlar	12,3
Bakır ve bakırdan eşya	18,1	Motorlu kara taşıtları	10,4
Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	6,3	Nükleer reaktörler, kazanlar, makinalar	8,8
Balıklar, kabuklu hayvanlar	5,9	Elektrikli makina ve cihazlar	7,5
Odun veya diğer lifli maddelerin hamurları	3,6	Plastikler ve mamulleri	2,6
Ağaç ve ahşap eşya	2,6	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	1,6
Anorganik kimyasallar	2,3	Demir ve çelik	1,6
Meşrubat, alkollü içkiler	2,0	Eczacılık ürünleri	1,5
Kıymetli ve yarı kıymetli taşlar	1,1	Etler ve yenilen sakatat	1,5
Etler ve yenilen sakatat	1,0	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	1,4

Kaynak: Trademap (İlk 10 ürünü yansıtmaktadır.)

## TÜRKİYE – ŞİLİ TİCARET PROFİLİ (2018)

Fasıl	Türkiye'nin Şili'ye İhracatı (Milyon \$)	Fasıl	Türkiye'nin Şili'den İthalatı (Milyon \$)
Demir-çelik ana sanayi	122	Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	135
Motorlu kara taşıtları ve motorları	81	Demir dışı metal cevherleri	106
Plastik ürünleri	22	Bitkisel ürünler; bostan, meyve ve sebze	63
Ana kimyasal maddeler	20	Ana kimyasal maddeler	31
Özel amaçlı makineler	19	Et, balık, sebze, meyve, katı ve sıvı yağlar	16
<b>TOPLAM</b>	<b>386</b>	<b>TOPLAM</b>	<b>370</b>

Kaynak: TÜİK

## EBSO ARAŞTIRMA

### Hazırlayanlar

Aslıhan GÜL

Türker ADAKALE

### Kontrol Eden

Özdem EKİNCİ

İletişim: [arastirma@ebso.org.tr](mailto:arastirma@ebso.org.tr)

Aylık Ekonomi Bülteni'nin geçmiş sayılarına, <http://www.ebso.org.tr/tr/dosyalar/yayinlar/aylik-ekonomik-bulten> adresinden erişebilirsiniz.

## YASAL UYARI

Bu rapor Odamız tarafından kamuya açık uluslararası ve ulusal ölçekli kaynaklardan elde edilen bilgiler ve veriler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmaktadır.

Raporda yer alan metinler ve veriler sadece bilgilendirme amaçlıdır. Hazırlanan bu raporda Ege Bölgesi Sanayi Odası hiçbir şekilde yatırım ve alım-satım hususlarında tavsiyede bulunma amacı gütmemektedir.

Rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Ege Bölgesi Sanayi Odası hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Ege Bölgesi Sanayi Odası'nın telif hakkı olup, Odamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz.

Tüm haklarımız saklıdır.



**EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI**  
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

**[www.ebso.org.tr](http://www.ebso.org.tr)**



**@ebsoorgtr**